บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

นับแต่ปี 2541 ปีที่เกิดภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำมาก รัฐบาลไทยจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) และจากธนาคารกลางของต่างประเทศ ในการนี้รัฐบาลไทยจำต้องดำเนินการตามมาตรการที่ต้องปฏิบัติสำหรับโครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเงินตามคำแนะนำของ IMF มาตรการส่วนหนึ่งที่ทางราชการดำเนินการ คือ ให้มีการปรับปรุงมาตรฐานและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด ในระดับสากล แม้ว่ามาตรฐานการบัญชีโดยรวมของไทยจะสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีนานาชาติอยู่แล้ว แต่ก็จำต้องมีการพัฒนามาตรฐานการบัญชีใหม่ๆ ของไทยและรวมถึงการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้ทันต่อภาวการณ์การเปลี่ยนแปลง ทั้งส่วนหนึ่งเป็นข้อเรียกร้องของผู้ให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน และเพื่อให้ผู้ลงทุนเกิดความเชื่อมั่นต่อข้อมูลทางบัญชีทำให้ธุรกิจไทยสามารถระดมเงินทุนจากตลาดการเงินระหว่างประเทศได้ง่ายขึ้น การติดต่อธุรกิจกับต่างประเทศเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วบนมาตรฐานเดียวกัน (David York, 1999)

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีสำหรับการบัญชีการเงินและรายงานการเงินใหม่ทั้งหมด โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาแม่บทการบัญชี (Accounting Framework) อันเป็นแม่บทในการกำหนดมาตรฐานการบัญชี และใช้เป็นข้ออ้างอิงในการแก้ปัญหาทางการบัญชีในขณะที่ยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีสำหรับเรื่องนั้น ๆ อ้างอิง นอกจากนี้ยังได้เร่งรีบทำการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีในเรื่องต่างๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เพื่อให้เสร็จและบังคับใช้ได้ทั้งหมดในปีพ.ศ.2542 ซึ่งเท่ากับเป็นการรื้อโครงสร้างมาตรฐานการบัญชีทั้งหมด 31 ฉบับที่มีอยู่เดิม จึงย่อมก่อให้เกิดความสับสนต่อสมาชิกของสมาคม อาจารย์และผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชีเพราะมาตรฐานการบัญชีที่ประกาศใช้มีผลทำให้มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมถูกยกเลิกไป

นอกจากนี้มาตรฐานการบัญชีใหม่ที่ประกาศใช้นี้มีตัวอย่างประกอบยังไม่เพียงพอมีปัญหาในการตีความและการทำความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติ และที่สำคัญหนังสือและเอกสาร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ทางด้านบัญชีในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ ทำให้ไม่มีเอกสารใช้อ้างอิง

ซึ่งประเด็นหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากประเด็นหนึ่งเพราะมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อนักลงทุนถึงความเชื่อถือได้ของ ตลาดหุ้น ตลาดทุนในประเทศสหรัฐอเมริกาคือกรณีการเปิดเผยข้อผิดพลาดและประกาศแก้ไขงบการเงินของบริษัท XEROX ประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปี 2540-2544 โดยการการแก้ไขงบการเงินทั้ง 5 ปีทำให้รายได้ของ XEROX ลดลงร้อยละ 2 (เหลือ 91,000 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ) และทำให้กำไรก่อนภาษีของบริษัทลดลงจำนวน 1,400 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี2545 จนทำให้ราคาหุ้นของ XEROX ลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ทำการศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษา มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 39 เรื่อง กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ที่ทางสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยประกาศออกใช้เพื่อใช้แทนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 3 เรื่องรายการพิเศษ และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 4 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความชัดเจนและลดความยุ่งยากในทางปฏิบัติรวมถึงให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ โดยมาตรฐานฉบับที่ 39 ได้กล่าวถึงวิธีในการปฏิบัติทางบัญชี ซึ่งจะช่วยให้นักบัญชีมีความเข้าใจและสามารถจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องและสามารถนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (บริษัท ดีลอยด์ ทู้ช โธมัสสุ ไชยยศ จำกัด, 2543) และเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล และความเชื่อถือได้ในการที่จะนำข้อมูลมาทำการศึกษา ผู้ทำการศึกษาจึงเลือกเอาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มเทคโนโลยีและการสื่อสาร เพราะเห็นว่ากลุ่มธุรกิจประเภทนี้มีมูลค่าตลาดสูง อีกทั้งในส่วนของสินทรัพย์ถาวร สินค้า และหรือบริการของกลุ่มเทคโนโลยีการสื่อสาร ก็มีความผันผวนค่อนข้างสูง กล่าวคือ วงจรผลิตภัณฑ์ (Product life cycle) มีอายุค่อนข้างสั้น ซึ่งอาจส่งผลต่อการแสดงการตีมูลค่าของสินทรัพย์ รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ และส่งผลต่อความเชื่อถือได้ ของงบการเงินอันจะส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงวิธีปฏิบัติทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีของข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มเทคโนโลยีและการสื่อสาร ประจำปี 2545- 2547

1.3.2 วิธีการศึกษา

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ จากมาตรฐานบัญชีฉบับที่39 และมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ในหมวดการสื่อสาร สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม และสิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม ของปี 2545-2547 รวมจำนวน 3 ปี รวมถึงค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือวารสารต่างๆ เอกสารทางวิชาการ ในเรื่องกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากงบการเงินที่ผ่านการรับรองจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและนำส่งต่อคณะกรรมการควบคุมและกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับปี พ.ศ. 2545-2547 ของกลุ่มธุรกิจสื่อสารซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับ ธุรกิจสื่อสารดาวเทียมและบริการอื่นที่เกี่ยวข้องธุรกิจอินเตอร์เน็ต และธุรกิจโทรศัพท์จากจำนวน 16 บริษัท ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกเฉพาะกลุ่มบริษัทในกลุ่มธุรกิจสื่อสารที่มีการเปิดเผยและแสดงเกี่ยวกับกำไรหรือขาดทุนจากกิจกรรมตามปกติและรายการพิเศษในงบกำไรขาดทุนการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี ข้อผิดพลาดที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี ประจำงวดบัญชีปี 2545-2547 ทำให้ได้บริษัทตัวอย่างจำนวน 6 บริษัทจากประชากรทั้งหมด ดังนี้

1. บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน)
2 .บริษัท เทเลคอมเอเซีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
3 .บริษัท สามารถเทลคอม จำกัด (มหาชน)
4 .บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)
5 .บริษัท บลิส-เทล จำกัด (มหาชน)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

6 .บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชั่นเทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ใช้การรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินประจำปีของบริษัทกลุ่มตัวอย่างในรอบระยะเวลาปี พ.ศ. 2545-2547 ที่ผ่านการตรวจสอบและรับรองจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

1.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ในลักษณะข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของการแสดงและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปี 2545-2547 ว่าได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 39 เรื่องกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

รายการพิเศษ หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่ มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย

กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด หมายถึง ผลสุทธิของรายได้และค่าใช้จ่ายซึ่งเกิดจาก กิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของกิจการ หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการรวมทั้งกิจกรรมอื่น ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินงานดังกล่าว

ข้อผิดพลาดที่สำคัญ หมายถึง ข้อผิดพลาดของงวดก่อนที่พบในงวดปัจจุบันแต่มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญที่ทำให้งบการเงินของงวดก่อนขาดความน่าเชื่อถือนับตั้งแต่วันที่มีการนำเสนอ

นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎและวิธีปฏิบัติเฉพาะที่กิจการใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี หมายถึง สถานการณ์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประมาณการในอดีตของกิจการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากมีเหตุการณ์ใหม่เกิดขึ้น หรือกิจการมีประสบการณ์ในการประมาณการเพิ่มขึ้น หรือกิจการได้รับข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งอาจส่งผลให้กิจการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ต้องทบทวนประมาณการเดิมที่ใช้ในการวัดมูลค่าของรายการบางรายการในงบการเงินใหม่เพื่อให้งบการเงินของกิจการมีความน่าเชื่อถือ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการศึกษา

1.ทราบวิธีปฏิบัติทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี ของกลุ่มเทคโนโลยีการสื่อสารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เสนอข้อมูลเพื่อช่วยนักลงทุนในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในกลุ่มเทคโนโลยีการสื่อสาร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved